

A PBS növendékeinek vizsgaelőadása az Operettszínház Raktárszínházában: Görög drámák

2021. JÚNIUS 13. VASÁRNAP 10:15 | 2021. 06. 15. 19:26

Görög drámákból vizsgaelőadás a Budapesti Operettszínház stúdiójában

„KOROM NE NÉZD, INKÁBB A SZÓT, MAGÁT TEKINTSD”

Oláh Zsolt

Isten tudja, hogy miért, de átbogarászva a különböző színiiskolák, több évtizede működő színházi stúdiók és más intézmények honlapjait és archívumait, alig találtam néhány írást, ami a fiatal, feltörekvő színész nemzedék vizsgaelőadásairól szólna az utóbbi időben. Pedig a szárnyukat próbálgató növendékekből páran egyszer talán katalizátorai is lehetnek a színházi életnek.

A színisnövendékek későbbi szerepformálásai, rendezései, és színházművészetről alkotott látásmódjuk megértéséhez hozzájárulhat, ha már fiatalon, vagyis majdani tudásuk megszerzése közben is látjuk őket. Szerencsés esetben olyan mestereket tudhatnak magukénak, akik magas szakmai nivón, hiteles ismeretanyaggal és személyes felelősséggel terelik őket afelé, hogy a támogató tanári háttérrel együtt képessé váljanak önálló gondolataik megfogalmazására.

Eszembe jut a korszakformáló színházcsinálóról, Várkonyi Zoltánról jóval a rendszerváltás előtt elterjedt anekdota: „– Itt jön a Várkonyi! – Hol?... – Ott megy.” Talán több színészhallgató is emlékszik elfoglalt, éppen ráérő tanáraira, akik maguk helyett gyakran alig néhány éve a pályán lévő fiatal kollégáikra, netán magából az osztályból kiválasztott hallgatóra bízták a növendékek oktatását. Ahogyan a némileg hasonló korosztály – néhány szerencsés kivételtől eltekintve – önmagában még nem garancia a közös szótár megtalálására az órákon, úgy a frissnek látszó, elsöre talán érdekesnek, izgalmasnak tűnő kísérletezés sem biztos, hogy megadja a vágyott szakmai tudást a fiataloknak. Önmagában a fiatalság nem érdem, hanem állapot.

Készülődés az előadásra (jobbra Kiss Balbinát Judit rendező)

Fotó: Lakatos János

Fölmerülhet a kérdés, hogy ha akadnak efféle tapasztalatok, akkor nagyítóval keressük a tűt a szénakazalban, amennyiben a fentiek ellenére valódi műhelymunkát látnánk? A választ nem tudom, illetve bízom benne, hogy nem így van, de ha mégis, találtam egyet. Pedig olyan nagyon kutatni sem

kellett, hiszen a jelenlegi nevén YOKE Vasutas Zene- és Képzőművészeti Iskola több mint hetven éve működik, 1990-től Toldy Mária vezetésével pedig az intézmény berkein belül elindult a számos nagyszerű énekes színművészt kinevelő Pesti Broadway Musical Stúdió. A Budapesti Operettszínházzal szoros együttműködést ápoló, nemzetközileg is elismert iskola idővel fogalommá vált a fiatalok körében, nem véletlen, hogy képzéseire sokszoros a túljelentkezés. A falain belül jelenleg folyó műhelymunka minőségét pedig jól jelzi egyik legutóbbi vizsgájuk, aminek témái a görög tragédiák voltak.

Az előadás érdekességét mások mellett az adta, hogy rendezője, Kiss Balbinát Judit életpályájában ötvöződnék a magyar és a román színházi kultúra legjobb hagyományai. A marosvásárhelyi születésű színházi alkotó a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen színészként diplomázott, ahol dramaturgia mesterszakos végzettséget is szerzett és később adjunktusi kinevezést kapott az egyetemen. Színészként korábban is több színházban játszott, de egyetemi oktatói tevékenysége mellett is színpadra lépett. A Színház- és Filmművészeti Egyetemen Gabnai Katalin osztályában szerzett drámapedagógus oklevelet, tanított a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, és jelenleg is mesteroktató a Magyar Táncművészeti Egyetemen. Nemzetközi híré növendékei közül elég, ha csak egy, a magyar közönség számára is ismert nevet említek: Ofelia Popii, akit a nézők többek között Silviu Purcărete nagyszerű Faust-rendezésében láthattak Mefisztóként, a Nemzeti Színház MITEM fesztiválján. Talán ebből a gazdag és sok területet felölelő életpályából fakad, hogy az általa a második- és harmadéveseknek rendezett görög vizsga is különlegesen erős energiákkal bír.

Kiss Balbinát Judit rendező, színészmesterség tanár

Fotó: Lakatos János

Az előadás alapvetően két nagy egységből állt. (Az este végén az elsőévesek énekes játéka oldotta a komor hangulatú másfél órát, róluk egy másik alkalommal.) A rendező, színészmesterség tanár az első részben Szophoklész Antigone című drámájából válogatott, majd a szünet után Euripidész Médeájából a híres dajkajelenetet láthattuk és Aiszkhülosz Leláncolt Prométheuszából részleteket. Kiss Balbinát Judit a színház megszületésének majd kétezer-ötszáz évvel ezelőti korát és darabjait ajánlotta növendékei figyelmébe, és a görög tragédiákban kicsúcsosodó és a végletességig megélt, extatikus érzelmi állapotokat tüpontos érzéssel összekötötte a pandémiás időszak szinte már elviselhetetlennek tűnő feszültségével.

A PBS növendékeinek vizsgaelőadása az Operettszínház Raktárszínházában: Görög drámák

Elgondolkodtató, hogy mit mondhatnak az ókori görög szerzők a XXI. században felnövő fiataloknak? Hogyan közelítenek a több ezer éves, veretes szöveghez? Miként látják a tőlük talán idegen extrém élethelyzeteket, valóban az életre, halálra menő harcokat? Megértik-e, hogy életük konkrét elhatározásaihoz és tetteihez akár az ókori tragédiák szereplőinek nemes hősiességén keresztül is vezethet az út? Egy olyan korban, amikor az önálló gondolat megfogalmazása sokszor bátorsággal jár, az érzések kimutatására gyakran felvont szemöldök dukál, és a cselekvés léptéke néhol Akhilleusz teknőséhez mérhető, vajon mit kezdhet egy fiatal színővendék az ókori görögökkel?

A fenti kérdéskörök alapján két kérdésre kerestem a választ igazán. Elsőként, hogy a kétségkívül nehéz szöveget képesek-e tagoltan, érthetően hangsúlyozni? Más szerzők (például Schiller, Goethe, Shakespeare) mellett az ókori görög szövegek is rendkívül bonyolult mondat szerkezettel bírnak, ezért elsődlegesen az alanyra és az állítmányra mint a közlendő gondolat sarokpontjaira érdemes hangsúlyt fektetni, s csak azután foglalkozni a jelzős szerkezetekkel. Ahhoz viszont, hogy mindez a közönség számára is érthető legyen, elengedhetetlen az alapos beszédtechnikai tudás is. Egy mai, kortárs, a nézők fülének ismerős színpadi szöveget „el lehet glettelni” technikai tudás nélkül is egy kamaraszínpadon kétszáz néző előtt, de egy ennyire komoly anyag alapos munkát kíván ahhoz, hogy az később majd nagyszínpadon is működjön. A másik kérdés, hogy képesek-e a szerzők több ezer éves gondolatait személyes tartalmakkal megtölteni? Vagyis megfogalmazódik-e bennük az igény arra, hogy szembenézve önmagukkal, őszintén, saját magukról beszéljenek a műveken és a leírt gondolatokon keresztül?

Kellemes meglepetésként ért, hogy egy-két kivételtől eltekintve szinte minden hallgatón érződött: tanáraikkal együtt jelentős és eredményes munkát fektettek a fentiekbe. Volt, aki természetesebben, és akadt, aki nehezebben, egy mondaton belül a kelleténél többszöri hangsúllyal, kissé modorosan oldotta meg a feladatot. Az viszont külön kiemelendő, hogy a növendékek hangereje, artikulációja tisztán érthetővé tette a színpadon elhangzottakat.

Vajon mit kezdhet egy fiatal színővendék az ókori görögökkel?
Fotó: Lakatos János

Miután szakmai útjuk elején jár, folyamatos fejlődésben lévő fiatalokról írok, ódzkodnék a negatívumok és a pozitívumok túlzott hangsúlyozásától. Ki tudja, hogy akinek ezen a vizsgán még csikorogtak kissé a kerekek, talán egy év múlva megtámasztódik és elszármal a többiekétől, míg a tehetségesnek értékelt elbizzá magát kényelmében és megreked? Másrészt, alkati kérdés is, hogy kihez milyen műfaj, stílus, korszak és szerző áll közelebb. Elvégre nem lesz mindenkiből görög drámaahős.

Két tehetséget azonban mindenképpen ki kell emelnem. Antigonéként Kelemen Fanni Georgina szuggesztivitását, figyelmét és koncentrációját látva megállt a levegő a teremben. Kiss Balbinát Judit nem csekély feladatot, az este elkezdését osztotta rá, méltán bízva növendéke atmoszférateremtő képességében. Kelemen Fanni Georgina jól bánt az energiával, okosan beosztotta, kifeszített ívet rajzolva a jelenetnek. Iszméné nevű testvére iránt érzett szeretetéből fokozatosan jutott el addig a pontig, amíg felismerte: egyedül maradt vállalt feladatában, bátyjuk tiltott eltemetésében.

Kelemen Fanni Georgina
Fotó: Lakatos János

Kreón és Haimón vitajelenetében utóbbiként Tarlós Ferenc, mint apja ellenében későgyere menő, lázadó fiatal küzdött választottjáiért. Szophoklész az ókori görög, érvekkel alátámasztott vitakultúra iskolapéldáját fogalmazta bele a jelenetbe. A fiatal színész Haimónja azonban nem csupán egy eszme és a szerelme mellett kiálló naiv hős, mint például Schiller Don Carlosa apjával, II. Fülöppel szemben. Az atyja felé kötelező érvénnyel bíró engedelmességéből, és a szerelme iránt érzett vágy kettősségéből fakadó önmérszt feszültség talán Tarlós Ferencben formálódott igazán személyes színházi önvallomássá.

Tarlós Ferenc
Fotó: Lakatos János

A rendezés további erénye, hogy úgy a minimális díszletet (vagy inkább szcenikai elemeket), mint a jelmezeket illetően igyekezett éppen indokoltan a színpadi játékhoz rendelni, mintegy jelezve, hogy a fiatalokra, a szerzőkre és a művekre helyezi a hangsúlyt. Konkrétan egy színházi díszletelem tartóvázat láthattuk, amely Kaukázus hegyeként, hintaként, ágyként is működött, és nem véletlen a rideg fekete vas használata sem: hiszen

mi más lenne alkalmasabb arra, mint a görög dráma, hogy önmaga és a nézők előtt egy fiatal színész megtalálja legbelsőbb, legmélyebb bugyraiban a jót és rosszat egyaránt, lefejtve minden fölösleges mázat önmagáról, hogy végül egyedül maradjon a tragédiákkal és a közönséggel?

A Pesti Broadway Musical Stúdió görög drámákból összeállított vizsgája betekintést nyújtott egy színházi alkotóműhely izgalmas, ígéretes szakmai, művészeti, pedagógiai munkájába. Talán nem vagyok egyedül azzal, ha azt írom: várom a folytatást.

Rendező, színészmesterség tanár: Kiss Balbinát Judit. Előadták: Balázs Dávid, Haraszti Elvira, Kelemen Fanni Georgina, Kiss Eszter Júlia, Rácz-Almásai Vivien, Tarlós Ferenc, Vigh Gergő, Zavaros Anna.